

La directora de l'Arxiu Erola Simon en l'acte d'entrega del fons documental de la família Vial Arderiu de Das

Troballa a Cerdanya

Una família dona a l'Arxiu pergamins del segle XIV trobats a les golfes

La rellevància del fons va més enllà de la informació particular perquè és un exemple de la forma de gestió dels grans patrimonis a la comarca

MIQUEL SPA
Puigcerdà

L'Arxiu Comarcal de la Cerdanya ha rebut el fons documental de la família Subirana de Das. La donació d'aquesta valuosa documentació, tal com ha definit el mateix Arxiu, ha estat cedida per la família Vidal Arderiu, actual propietària de Cal Subirana de Das. A les golfes del mas hi havia els papers històrics que ara han estat portats a l'arxiu cerdà.

El fons documental de la família Subirana consta de 24 pergamins —els més antics són del segle XIV—, documents, rebuts, arrendaments, cartes (correspondència amb procuradors i família), causes judicials i algunes fotografies d'una nissaga destacada de terratinents que van tenir una ascendència important a la Cerdanya. També hi ha documentació que no té relació amb la família i que són papers fruit de la tasca de juristes que van fer els Subirana —Josep i Domingo— dels

segles XVII i XVIII.

La primera referència dels Subirana, d'acord amb la documentació aportada, parla de Jaume Subirana, fill de Bagà, nascut pels volts de 1630. Aquest, una vegada llicenciat en dret civil, s'instal·la a Puigcerdà, on fa de procurador de famílies terratinents cerdanes. Anys després, el fill Domingo Subirana, rep una important herència d'un familiar, herència que sap gestionar fent créixer el seu patrimoni a la Cerdanya. Del recull de la documentació cedida es pot fer un estudi genealògic de fins a vuit generacions que comença amb el citat Jaume Subirana i acaba amb Josep Subirana Blanch (nascut a Das, el 1850). A la nissaga hi destaquen advocats, metges i pagsos. La família disposa de propietats a Das, Montellà, Puigcerdà i Alp, localitats en algunes de les quals hi viuran en diferents èpoques. També són propietaris d'un molí al riu Aravó, a la baronia de Rigolisa i socis d'altres empreses, com ara amb el Pons de Das de les mines de Sanavastre i la Tosa. A

Alguns dels documents antics que han quedat ingressats a l'Arxiu

El fons documental de la casa Subirana consta de 24 pergamins, els més antics del segle XIV

banda de ser grans propietaris, els Subirana també van ser professionals liberals, advocats i metges. Maties Subirana al segle XVIII i el seu nét, Llorenç Subirana a la segona meitat del XIX, van exercir de metges a la Cerdanya. La seva trajectòria professional també és motiu d'estudi per historiadors com el doctor Carles Hervàs.

«La rellevància d'aquest fons va molt més enllà de la família Su-

birana. És un exemple clar de la forma de gestió dels grans patrimonis familiars a la Cerdanya. Totes les grans cases, les famílies de llarga tradició de la comarca, tenen documentació valuosíssima pels historiadors. De fet, aquest és un dels valors real de la donació, ja que l'arxiu té molt poca donació de fons patrimonials. Cal recordar que la classe propietària es vinculava, precisament, amb altres propietaris i aquest vincle permetria fer una radiografia molt clara de la societat cerdana d'aquells anys», explica la directora de l'arxiu, Erola Simon.

La donació dels Vidal Arderiu

Els tècnics valoren la informació privada pel què explica de la gestió comarcal

Eduard Vidal Arderiu, en nom de la família Vidal Arderiu, ha cedit la documentació a l'arxiu. L'any 1947, la família Arderiu Payerols va comprar la finca adjacent de cal Subirana a Celestina Subirana.

«La compra es va fer amb l'objectiu que la part agrícola de la finca de cal Subirana passés a incrementar la finca de cal Arderiu de Das. La casa va ser per a la Montse Arderiu, la meua mare. I a les golfes hi havia tota aquesta documentació. Un fons que vaig guardar, catalogar i arxivar a la meua manera, i malament, probablement, fins que un dia, aquest passat estiu, parlant amb l'Erola, em vaig adonar que la decisió correcta era cedir tota la documentació a l'arxiu», ha manifestat Eduard Vidal.

L'Arxiu Comarcal de Cerdanya utilitza des de fa anys altres equipaments culturals, com ara l'Arxiu Comarcal de l'Alt Urgell, per emmagatzemar en les condicions tècniques idònies els fons que li són donats. Aquesta és una situació provisional a l'espera que en els pròxims mesos es comenci a construir la futura nova seu de l'Arxiu, a l'Avinguda dels Torrons de Puigcerdà. La construcció del nou Arxiu Comarcal es farà realitat gràcies a la col·laboració entre tres institucions. L

L'Ajuntament ha cedit els terrenys i es farà càrrec del manteniment de l'edifici, mentre que el Govern de la Generalitat finançarà la construcció amb un pressupost de 4,3 milions d'euros, atès que el departament de Cultura serà el titular de l'Arxiu. D'altra banda, el Consell Comarcal serà l'encarregat de gestionar l'equipament. Les obres començaran al setembre amb un termini d'execució de dos anys, de manera que s'espera que l'Arxiu estigui llest per a la seva inauguració el 2028.■